

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Filipem Skřivanem ve věci

žalobce: **K. Š.**
bytem X
zastoupen JUDr. Petrem Doležalem, advokátem
sídlem Mazovská 476, Praha 8

proti
žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**
sídlem Žerotínovo náměstí 449/3, Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 11. 2021, č. j. X, sp. zn. X,

takto:

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 15. 11. 2021, č. j. X, sp. zn. X, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení **11 228 Kč** do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce, advokáta JUDr. Petra Doležala.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Městský úřad Židlochovice (dále jen „městský úřad“) rozhodnutím ze dne 1. 10. 2021, č. j. X, uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla dle § 125f odst. 1

zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Přestupku se žalobce dopustil tím, že nezajistil, aby při užití vozidla byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla silničního provozu, neboť nezjištěný řidič vozidla r. z. X řídil toto vozidlo rychlostí 59 km/h v místě, kde je nejvyšší dovolená rychlost 50 km/h. Za přestupek uložil městský úřad žalobci pokutu ve výši 1 500 Kč a povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč. Městský úřad zjistil, že dle registru vozidel je provozovatelem vozidla spolek S. C., z.s. Evidovaný stav je však dle městského úřadu pouze důsledkem snahy vyhnout se deliktní odpovědnosti, neboť jako provozovatel je účelově evidována jiná osoba, městský úřad proto jednal s vlastníkem vozidla, tedy žalobcem. Odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí městského úřadu potvrdil.

II. Obsah žaloby

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce včasnou žalobu. Namítá, že přestupek dle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu vyžaduje speciální subjekt, totiž provozovatele vozidla. Provozovatelem vozidla je osoba zapsaná v registru silničních vozidel jako provozovatel [§ 2 písm. b) zákona o silničním provozu]. Žalobce provozovatelem vozidla není, je pouze jeho vlastníkem. Provozovatelem vozidla, se kterým měl být spáchán přestupek, je spolek S. C., z.s. Žalovaný se však snaží skrze institut zneužití práva dovést odpovědnost žalobce za přestupek.
3. Žalobce odmítá závěr žalovaného, že využil službu tzv. virtuálního provozovatele. Žalobce je toliko členem spolku S. C., z.s., což je platforma pro sdílení vozidel. Správní orgány tyto skutečnosti nepřipustně zaměnily. Odkaz žalovaného na stanovy spolku Virtuální provozovatel, z.s., jehož žalobce nikdy nebyl členem, je proto nepřipadný. Správní orgány pochybily i tím, že neprovedly žalobcem navržený důkaz výsledkem zástupce spolku S. C., z.s., jehož výpověď mohla prokázat, že vozidlo žalobce je toliko zařazeno do programu pro sdílení vozidel.
4. I pokud by však žalobce služeb virtuálního provozovatele využil, nejednalo by se o zneužití práva. Skutečnost, že se skupina osob sdruží ve spolku, jenž je následně zapsán jako provozovatel vozidla, a zajišťuje tak příslušnou administrativu související s provozem vozidla, a zároveň dosáhne projednání přestupků svých členů ve společném řízení (případně též společného zastoupení), není zneužitím práva, nýbrž jednáním v mezích práva. Žalobce upozorňuje, že i leasingové společnosti jsou v registru vozidel též evidovány jako provozovatel vozidla, byť vozidlo fakticky (ve smyslu občanskoprávních předpisů) neprovozuje.
5. Žalobce dále od počátku řízení tvrdí, že s vozidlem ani fakticky nedisponuje a neprovozuje je ani ve smyslu občanskoprávních předpisů. Žalobce poukázal, že nedávný servis vozidla provedl a platil spolek S. C., z.s. To navrhoval žalobce prokázat fakturami za opravu a výpovědí vedoucího autoservisu. Žalovaný nejenže navržený důkaz neprovedl, ale ani se jím nezabýval a neobjasnil, z jakých důvodů jej neprovedl.
6. Konečně žalobce má za to, že pokud by se snad daného přestupku dopustila jiná osoba tím, že by zneužila právo, musela by jednat úmyslně (úmyslně zneužít právo ve snaze spáchat přestupek a zůstat nepotrestaná). Právo nelze zneužít nedbalostně ani z objektivní odpovědnosti. Úmysl přitom správní orgány netvrdily ani neprokázaly. Žalobce proto

navrhuje, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný ve svém vyjádření trvá na tom, že žalobce zneužil právo prostřednictvím účelového přepisu vozidla, což bylo také prokázáno, proto k tomuto účelovému přepisu žalovaný nepřihlédl s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2018, č. j. 1 As 222/2017 – 45. Argumentace žalobce ohledně stanov spolku Virtuální provozovatel, z. s. je zcela nesmyslná, protože nic takového žalovaný v napadeném rozhodnutí neuvádí, pouze cituje vyjádření uvedené na webových stránkách www.virtualniprovozovatel.cz, za kterými stojí P. K., který je zároveň ředitelem spolku S. C., z.s. Jakékoliv další dokazování, které žalobce navrhoval, bylo s ohledem na zcela jednoznačný obsah správního spisu nadbytečné. Pro přestupek provozovatele je rozhodné, zda posuzované jednání naplňuje znaky přestupku řidiče, nikoliv ovšem zavinění. Závěrem žalovaný zdůrazňuje, že takto hrubé zneužití práva nemůže být tolerováno, neboť provozovatelé nabývají mylného dojmu, že se na ně nevztahuje povinnost dodržovat pravidla silničního provozu. Žalovaný proto navrhuje, aby soud žalobu zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

8. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
9. Žaloba je důvodná.
10. V nynější věci není sporné, že v době spáchání přestupku byl jako provozovatel vozidla v registru vozidel zapsán spolek S. C., z.s. Městský úřad však od počátku jednal ve věci s žalobcem – zaslal mu výzvu k zaplacení určené částky dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu, zahájil s ním doručením příkazu přestupkové řízení a poté jej uznal shora označeným rozhodnutím vinným ze spáchání přestupku. V odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že jako provozovatel vozidla je účelově evidována jiná osoba, jednal proto s vlastníkem vozidla, tedy žalobcem.
11. Ve spise městského úřadu jsou založeny informace z internetových stránek www.virtualniprovozovatel.cz, z nichž vyplývá, že smyslem služby tzv. virtuálního provozovatele je za úplatu zajistit zápis provozovatele vozidla tak, aby byla přenesena odpovědnost na nového provozovatele. Spis obsahuje také výpisy z veřejného rejstříku, z nichž vyplývá, že oba spolky spojuje (resp. v době rozhodování správních orgánů spojovala) osoba P. K. coby nejvyššího orgánu a statutárního orgánu obou spolků. Ve spise je dále založen CD nosič, který obsahuje videonahrávku, v níž P. K. fungování služby vysvětluje a propaguje. Krajský soud přitom nehodlá zastírat, že P. K. je soudům z úřední činnosti dlouhodobě znám tím, že opakovaně využívá obstrukční taktiky v souvislosti se správními řízeními o přestupcích podle zákona o silničním provozu (mezi jinými srov. např. z poslední doby rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2020, č. j. 10 As 384/2019 – 37, ze dne 28. 8. 2019, č. j. 8 As 57/2019 – 57, nebo ze dne 24. 7. 2019, č. j. 1 As 283/2018 – 33).

12. Podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu, *provozovatel vozidla se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 10 nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem.*
13. Podle § 2 písm. b) zákona o silničním provozu, *provozovatel vozidla je vlastník nebo jiná osoba, která je jako provozovatel zapsána v registru silničních vozidel podle zvláštního právního předpisu nebo obdobné evidenci jiného státu.* Obdobně je provozovatel vozidla definován v § 2 odst. 15 zákona číslo 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.
14. Přestupku podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu se může dopustit pouze provozovatel vozidla. Jedná se o přestupek stzv. speciálním subjektem. Pojem „provozovatele vozidla“ je v zákoně o silničním provozu jednoznačně definován, přičemž z této definice vyplývá, že je založen na evidenčním principu. To potvrdil také Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 23. 7. 2019 č. j. 1 As 318/2018 – 41, ve kterém mimo jiné uvedl, že postavení provozovatele vozidla a jeho odpovědnost za správní delikt podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu jsou spojeny se zápisem vlastníka nebo jiné osoby v registru silničních vozidel jako provozovatele vozidla, nikoli s pouhým vlastnictvím vozidla jako takovým. Je tedy nerozhodné, kdo je vlastníkem vozidla ve smyslu předpisů soukromého práva (srov. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 11. 2021, č. j. 20 A 5/2021 – 23, který v obdobné situaci jako nyní shledal správní rozhodnutí nezákonným již proto, že v rozporu se zákonem byla vyvozena odpovědnost vlastníka za přestupek provozovatele vozidla, aniž by se zabýval ostatními žalobními námitkami).
15. Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Ostravě byla podána kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud odmítl pro nepřijatelnost usnesením ze dne 9. 8. 2022, č. j. 7 As 11/2022 – 17). Se shora provedeným výkladem se Nejvyšší správní soud ztotožnil a považoval ho za samozřejmý do té míry, že ani nepokládal za nutné se věcí zabývat v rámci meritorního rozsudku. Vytyčené linie se následně držel i Krajský soud v Ostravě v rozsudcích ze dne 9. 2. 2022, č. j. 18 A 22/2021 – 35, a ze dne 19. 9. 2022, č. j. 18 A 22/2021 – 35, a Krajský soud v Plzni v rozsudku ze dne 17. 10. 2022, č. j. 62 A 2/2022 – 31). Soudy se v těchto rozhodnutích vypořádaly i s odkazem žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2018, č. j. 1 As 222/2017 – 45; na toto vypořádání lze v podrobnostech odkázat.
16. A také v nynější věci se krajský soud s těmito východisky ztotožňuje. Jelikož správní orgány vyvodily odpovědnost vlastníka vozidla za přestupek provozovatele vozidla, aniž by byl vlastník evidovaným provozovatelem vozidla, nemůže napadené rozhodnutí obstát.
17. Co se týče argumentace správních orgánů zneužitím práva, to pojímá judikatura jako situaci, v níž někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. Právní řád je ovládán ústavním principem obecné svobody jednání jednotlivce; každý může činit vše, co není zákonem zakázáno (čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod). Výchozí svoboda jednání jednotlivce nalézá svých hranic nejenom v zákonem stanovených případech, ale také, jak dovodil Nejvyšší správní soud i

Ústavní soud, v krajních případech zneužití práva [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 107/2004 - 48, nebo nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 643/04 ze dne 6. 9. 2005 (N 171/38 SbNU 367), <http://nalus.usoud.cz>]. Pokud je určité jednání kvalifikováno jako zneužití práva, nemusí mu být přiznány účinky.

18. Krajský soud má za to, že jednání směřující k evidenci určité osoby za úplatu jako provozovatele vozidla, pokud vlastník vozidla svým jednáním sleduje výhradně nebo zejména to, aby při provozu vozidla nenesl odpovědnost za přešůpek provozovatele vozidla, může znaky zneužití práva vykazovat. Ačkoliv je to jednání formálně dovolené, je proti smyslu a účelu právní úpravy, podle které má za zákonem vymezená protiprávní jednání (při nezjištění řidiče) odpovídat ten, kdo vozidlo provozuje a má k němu i jiný vztah než toliko úmysl shromáždit „pod svá křídla“ co nejvíce vozidel s cílem znesnadnit postih společensky škodlivého jednání řidičů. Zneužití práva je jednáním úmyslným, což ovšem ani správní orgány oproti mínění žalobce nezpochybňují. Naopak, argumentací v odůvodnění napadeného rozhodnutí dovozují účelovost jednání spočívajícího ve změně zápisu provozovatele vozidla v registru silničních vozidel.
19. Zároveň ovšem jednání směřující ke zneužití práva musí být dostatečně prokázáno. Aplikace institutu zneužití práva představuje výjimečný postup (*ultima ratio*); musí mu předcházet aktivita správního orgánu směřující ke zjištění, že právo bylo v individuálním případě skutečně zneužito a účastník řízení sleduje jiné než objektivním právem předpokládané cíle (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2011, č. j. 1 As 27/2011 – 81).
20. Skutečnost, že oba dotčené spolky jsou propojeny nejen osobou P. K. (který je dlouhodobě znám svými obstrukčními praktikami ve správním řízení v rámci poskytování tzv. pojištění proti pokutám), nýbrž i samy navzájem (spolek S. C., z.s. je jednou ze zakládajících osob spolku Virtuální provozovatel, z.s.) je významnou indicií z hlediska úvah o zneužití práva. Tím spíše, pokud aktivity tzv. virtuálního provozovatele jsou veřejně prezentovány vlastními profesionálně zpracovanými internetovými stránkami a propagačním videem P. K. (založeno ve splice), zatímco služba sdílení vozidel spolkem S. C., z.s. veřejně dohledatelná není.
21. Pokud se však vlastník vozidla v průběhu správního řízení brání tvrzením, že vozidlo ve skutečnosti neprovozuje a toto vozidlo je předmětem sdílení ze strany členů spolku S. C., z.s., a navrhuje v tomto směru také důkazy, jsou správní orgány v rámci zjišťování skutkového stavu bez důvodných pochybností tato tvrzení vlastníka vozidla řádně prověřit. V tomto případě by to znamenalo zabývat se blíže činností spolku S. C., z.s. a tím, zda se jedná o platformu pro sdílení vozidel (jak tvrdí žalobce), nebo zda je deklarovaná činnost spolku čistě formální, k žádnému sdílení vozidel ve skutečnosti nedochází, a k zápisu spolku jako provozovatele vozidla došlo účelově s cílem vyhnout se objektivní odpovědnosti provozovatele vozidla za delikt ní jednání. Toto ovšem správní orgány neučinily; jak uvádí žalobce v žalobě, jeho obranu vypořádaly toliko odkazem na stanovy spolku Virtuální provozovatel, z.s., který evidovaným provozovatelem vozidla není a úvahou, že nelze předpokládat, že jakékoliv další vyjádření P. K. by bylo pro toto správní řízení přínosem. Správní orgány se nevyjádřily ani ke všem navrhovaným důkazům (žalobce navrhoval prokazovat skutečnost, že servis vozidla provedl a platil spolek S. C., z.s.).

22. Krajský soud tedy uzavírá, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť subjektem přestupku provozovatele vozidla může být pouze ten, kdo je jako provozovatel vozidla formálně evidován v registru silničních vozidel (což potvrdil Nejvyšší správní soud v citovaném usnesení ze dne 9. 8. 2022, č. j. 7 As 11/2022 – 17). Provozovatelem vozidla v tomto smyslu žalobce v době spáchání přestupku nebyl.
23. I pokud by však krajský soud hypoteticky připustil, že dosavadní výklad správních soudů je nesprávný a v případě zneužití práva nemusí správní orgány k zápisu provozovatele vozidla v registru silničních vozidel přihlížet, závěry správních orgánů o zneužití práva žalobcem nejsou v nynější věci podepřeny dostatečným skutkovým podkladem.

V. Závěr a náklady řízení

24. Krajský soud z výše uvedených důvodů shledal žalobu důvodnou a napadené rozhodnutí zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným výše (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
25. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měl plný úspěch ve věci žalobce, proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu vyplývá, že žalobci vznikly náklady řízení za zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč a na právní zastoupení. Zástupce žalobce učinil 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a sepsání žaloby) po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d), a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a dále má nárok na 2 režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož zástupce žalobce je registrovaným plátcem DPH, je třeba k nákladům zastoupení přičíst částku 1 428 Kč, která odpovídá 21% sazbě daně. Celkem je tedy žalovaný povinen žalobci na nákladech řízení nahradit částku 11 228 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce, advokáta JUDr. Petra Doležala.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 17. ledna 2023

Mgr. Filip Skřivan, v. r.
samosoudce